

ANDREAS ENGLISCH

II. JÁNOS PÁL
CSODÁI

Lazh
KÖNYVKIADÓ
Szeged

A SZENTSZÉK SAJTÓIRODÁJA, Vatikánváros, 1999. FEBRUÁR
TALÁLKOZÓ JOAQUÍN NAVARRO-VALLS PÁPAI SZÓVIVÓVEL

Joaquín félrevont. – Andreas, amit láttál, és amit több-
ben, mondjuk úgy, természetfelettinek tartanak a II. János
Pál környezetében történetek közül, arról a pápa akarata
szerint nem lehet beszélni vagy írni.

– Értem – nyugtattam meg –, hallgatni fogok, amíg élet-
ben van, és utána is még pár évig. Megígérem.

Ehhez az ígérethez mindig tartottam magam. Egészen
mostanáig.

ÉS MEGVÁLTOZTATTA A VILÁGOT

SZENT PÉTER TÉR, Vatikánváros,
2005. április 8., péntek

II. János Pál pápa ciprusfa koporsója pontosan ott állt, ahol Karol Wojtyła több mint két évtizeden át emberek millióihoz beszélt. Piero Marini püspök, a szertartás ceremóniamestere a koporsó mellett ült egy széken, mintha a halott még egy utolsó kérést intézhetne hozzá, mintha megkérhetné, hogy igazítsa meg a miseruháját, tartsa a mikrofont, vagy adjon neki egy pohár vizet, mert elcsuklott a hangja. Marini püspök ezen a napon lemondott arról a jogáról, hogy a világ szeme előtt a kardinálisok testülete dékánjának, Joseph Ratzinger bíborosnak segédkezzen Karol Wojtyła halotti miséjén. A megtisztelő feladatot helyettesére, Enrico Viganóra hagyta. Ő maga a koporsó mellett ült, és régi beidegződéséhez híven tekintetét most is az immár halott pápán nyugtatta, ugyanúgy, ahogy életében is mindig vigyázott rá.

Tizennyolc éven át Piero Marini volt az, aki a hosszú vörös szőnyegeken minden egyes ráncot elsimított, nehogy II. János Pál az istentiszteletre tartva megbotolják. Ő ítélte meg, mely lépcsők jelentenek áthághatatlan akadályt a pápának, aki fogyatkozó ereje ellenére az utolsó pillanatig kitarzott. Piero Marini püspök újra meg újra „Isten maratoni futója”, „a sietős pápa” koporsójára pil-

lantott, mintha meg akarna győződni róla, hogy a Szent Péter téren végigsöprő hideg szél bizonyosan nem árt Karol Wojtyłának. Marini mellette ült, ahogy 1987-ben Miami-ban is, amikor a pápai mise helyszíne felé egy hurrikán száguldott iszonyatos sebességgel; a trópusi vihar kevéssel később tetőket tépett le a házokról. Piero Marini meggyőzte a pápát arról, hogy szakítsa félbe a misét, s az utolsó pillanatban sikerült is elérniük az óvóhelyet; a következő percben a hurrikán a földdel tette egyenlővé a mise színhelyét. Akkor is a helyén volt, amikor 2002-ben Bakuban, Azerbajdzsán fővárosában egy merénylő csaknem feldöntötte az erőtlén pápát – ő pedig már mozdult is, hogy megóvja az eséstől. Istentisztelet ezreйн állt mellette, és ebben a pillanatban is mellette volt, mintha Karol Wojtyła élete még nem ért volna véget.

Nemcsak ő érzett így ezen a napon; sokan egyszerűen nem tudták felfogni, hogy Karol Wojtyła hosszú útjának valóban a végéhez ért. Én sem. Súlyos betegségei, csípőműtétje, a Parkinson-kór megjelenése óta sokan megjósolták II. János Pál közeli halálát, de ő tovább dolgozott. A média időről időre megjövendölte, hogy a következő útja lesz az utolsó, de ő továbbra is utazott. Ha szükséges volt, tolószékbe ült, máskor vitette magát, megint máskor külön lift kellett ahhoz, hogy (mint valami csomagot) betuszkolják egy repülőgépbe, de semmi sem tudta feltartóztatni. Amikor daganatot találtak a bélrendszerében, és az állapota már kilátástalannak tűnt, Karol Wojtyła akkor is talpra állt.

De most valóban befejeződött az útja. A sajtótribünön ültem, miközben a világ búcsút vett Karol Wojtylától. Soha azelőtt nem vett részt ennyi államfő, király és elnök egy embernek a temetésén, és ez az ember mindennek tetejébe egy szegény, nyugalmazott lengyel katona fia volt, egy Krakó melletti faluból, Wadowicéből. Egyetlen angol uralkodótól, egyetlen amerikai elnöktől, sőt egyetlen szovjet diktátortól sem vettek soha ennyien végső búcsút.

Én a Szent Péter téren ültem barátommal, Francescóval, aki inkább medvére emlékeztet, mint emberre. Mindig fekete nadrágot hord, számtalan zsebbel, valamint olyan dzsekit, amelyet ejtóernyősök harci bevetésére tervezhettek. Fotós, mintegy negyvenkilónyi felszerelést cipel magával, és a legjobb képért kész akár verekedni is. Olyan hatalmas, hogy ha hátizsákjával a hátán megfordul a nyomakodó fotósok tömegében a fényképezés tárgya előtt, amely általában a pápa, többen a földre kerülnek körülötte. Egyszer a pápa kíséretének helikopterével majdnem lezuhantunk; azóta rendszeresen találkozunk Rómában, és poharunkat ürítettük az életre.

A Szent Péter téren hirtelen feltűnt egy plakát, amelyen ez állt: *Santo subito!*; ami körülbelül ennyit jelent: *Avassátok azonnal szentté!* Rámutattam a plakátra, és így szóltam Francescóhoz: – Nézd meg, mit művelt! Még a végén szentté avatják. – Ha nem lett volna ilyen szomorú ez a nap, ha a gyász könnyei nem homályosítják el a szemünket, kitör belőlünk a nevetés. Wojtylát szentté avatják – ez a Vatikán legjobb vicce. Éppen Karol Wojtylát!

– Emlékszel – kérdezte Francesco –, hogy az elmúlt tizenkét évben, valahányszor hazafelé repültünk a hosszú utazások után, holtfáradtan és kimerülten, holott feleannyit se dolgoztunk, mint ő, mindig ezt énekeltük: „Take off the cross, Boss, it’s over!” (Tedd le a keresztet, főnök, ideje lazítani!)?

– Igen, emlékszem – mondtam –, ittunk és dohányoztunk őszentsége repülőjén, ő pedig néha kézbe vette a mikrofont, és viccesen megfeddett bennünket: „Elég legyen ott hátul!”

KAROL WOJTYŁA FORRADALMA

Mindenki, aki tudott a szüntelen civakodásról Karol Wojtyła és az egyházi kormányzat, a Római Kúria között, tudott arról is, hogy a Kúria évtizedekig keserűen sajnál-

kozott azon, hogy (úgymond) a pápa nem eléggé szent. A Vatikán Karol Wojtyła 1978-as megválasztásáig a pápákat tökéletes lényeknek igyekezett feltüntetni, amolyan szellemlényeknek, éteri teremtményeknek, akik jóformán testetlenek, ritkán mutatkoznak az emberek előtt, és fedelmi tökélyben pompáznak, mint az angyalok. Ehhez képest Karol Wojtyła pápaként úgy hatott, mint egy rögbijátékos a sáros pályán – és a Kúria bíborosai a hajukat tépték. Az első pillanattól fogva súrlódások voltak köztük.

Megválasztása után az új pápa, Karol Wojtyła a hagyomány szerint fogadta a kardinálisokat. Ilyenkor a pápa ül, a bíborosok pedig letérdelnek előtte; ezt az egyházfő azzal az indokkal utasította el, hogy a kardinálisok végső soron a testvérei. Kényszerítette őket, hogy felálljanak, és megöleljék őt, ahelyett hogy letérdelnének. A rákövetkező napokban ismét vita kerekedett. Ezúttal hordozható trónja, a *sedia gestatoria* miatt. Ezeröttszáz éve minden pápa ezt használta, így Karol Wojtyła közvetlen elődje, I. János Pál is. II. János Pál az erőteljes nyomás ellenére szakított a régi bútordarabbal. Ahelyett hogy a zarándokokhoz cipeltette volna magát, odament hozzájuk, beszélgetett velük, megáldotta és megölelte őket. Ilyen még nem történt. A Japán fölötti legendás repülőúton II. János Pál pápa, barátságosan köszöntve a vendégeket és az újságírókat, elvonult mellettük a toalettre. Ettől a naptól kezdve a repülőgép elején található mosdó le volt foglalva a pápa számára. Egy pontifex, aki csak úgy, mások szeme láttára toalettre megy, a legtöbb kardinális számára a borzalom legfelső fokát jelentette.

Ahhoz, hogy mindezt megértsük, csak meg kell néznünk XI. Piusz pápa autóját. Ezekben volt egy forgókorongszerű eszköz, mellyel a pápa a sofőrjét irányíthatta: balra, jobbra, megállni, parkolni. Ha a korongon ez állt: *a casa*, akkor a sofőr tudta, hogy haza kell vinnie a pápát. Ez a bonyolult mechanizmus kizárólag annak a megakadályozására szolgált, hogy a pápának beszélnie kelljen a sofőr-

jével – ez elképzelhetetlen lett volna. Mint ahogy a sofőrnek sem jutott volna eszébe még álmában sem, hogy megszólítsa a pápát.

A SZÍVE MÉLYÉN SZABAD EMBER

Karol Wojtyła viselkedése pápaként nem a pápaság továbbfejlődése volt, nem új fejezet, hanem viharos forradalom. Megérintható pápa, egy pontifex, aki azt mutatja, hogy ugyanolyan ember, mint te vagy én – ilyen még sosem volt. A Castel Gandolfó-i nyári pápai rezidencián egyszer különböző méltóságok vártak rá az úgynevezett Svájci teremben. Karol Wojtyła eközben átsétált a lenti parkon, és látta, hogy a kertész kisfia labdázik. A titkárai integettek neki, jelezve, hogy jöjjön, mert várnak rá. A pápa határozottan megrázta a fejét, mintha ezt mondaná: „Sajnálom. Nekem most fociznom kell.” Aztán odament játszani a kisfiúval. Csak néhány pillanatra ugyan, de ez a rövid idő is nyilvánvalóan megmutatta, hogy a fiúcska fontosabb neki, mint bármilyen találkozó. A pápa fotográfusa csodálatos képeket készített az eseményről.

A szentatya a vatikáni méltóságok elképzelései szerint nem tehet ilyet, mint ahogy azelőtt soha nem is tett. A Kúria bíborosainak rémálma vált valóra akkor, amikor egy behatolónak sikerült lefényképeznie a pápát – fürdőnadrágban, az uszodájában. A Vatikánban elszabadult a pokol, de Karol Wojtyła teljes nyugalommal így kommentálta a dolgot: – Na, kíváncsi vagyok, melyik újságban jelenik meg. – Karol Wojtyła számtalan alkalommal szembe fordult azzal a képpel, amelyet a Vatikán a feddhetetlen pápáról kívánt alkotni. 1999. május 14-én például megcsókolta a Koránt, s ettől a Kúria kardinálisai hideglelést kaptak, és semmi kifogása nem volt az ellen, hogy az alkalmazottai gyermekei Castel Gandolfóban az ő ruháiban bújócskázzanak. Karol Wojtyła tetőtől talpig ember volt; azzal tűnt ki, hogy tudott szeretni.

Jól emlékszem az 1997. októberi Rio de Janeiró-i repülő-útra. A pápa néhány nappal azelőtt részt vett egy ifjúsági rendezvényen Bolognában, ahol Bob Dylan, az amerikai popsztár is fellépett. Ő együtt énekelt vele. Ezen a reggelen a pápai repülőn így szólt: – Ma én fogok kérdezni. – Zavartan néztünk rá. Mérges lenne? Olyasmit kérdeztünk volna legutóbb, ami nem tetszett neki? De ő folytatta: – Én is énekeltem Bolognában.

– Hallottuk – válaszoltuk.

– Szeretném tudni, hogy tetszett.

Nevettünk, aztán az azóta elhunyt barát és kolléga, Orazio Petrosillo így felelt: – Nem is sejtettük, hogy ilyen jól tud popdalokat énekelni.

A Kúriát Karol Wojtyła egy alapvető döntése érintette a legsúlyosabban azokban az években: nagy kockázatokat vállalt. Egy pápának tökéletesnek kell lennie, nem követhet el hibát; de ahhoz, hogy ne hibázzon, kerülnie kell a kockázatot, amely hibához vezethet. A Kúriában tucatnyi pápai út előtt mindig ugyanarról folyt a vita: a pápa következő utazása ad-e okot visszaélésre, kihasználják-e ellene? Vajon tényleg veszélytelen vállalkozás, ha a történelemben elsőként meglátogat egy zsinagógát, egy evangélikus templomot, imádkozik egy mecsetben, vagy származhat ebből baj is? Nem túl veszélyes, nem vezet-e megbotránkozáshoz, ha egy pápa (ahogy 2000 hamvazószerdáján történt) bocsánatot kér azokért a bűnökért, amelyeket a katolikus egyház elkövetett? Nem túl kockázatos-e a jeruzsálemi Siratófalnál beismerni a keresztények zsidókkal szembeni ósrégi gyűlöletét, és megígérni, hogy az egyház nevében soha többé nem lépnek fel erőszakosan ellenük? Nem lehet, hogy mindezen döntések komolyan árthatnak a szentatya tekintélyének? De Karol Wojtyła csak legyintett: – Minden utamat kihasználják – mondta –, vállalom a kockázatot.

Don Stanisław Dziwisz, II. János Pál pápa személyi titkára, későbbi bíboros és krakkói érsek, ha probléma adódott, csak ennyit mondott a pápáról: – Karol Wojtyła szabad ember, a szíve mélyén szabad. – Karol Wojtyła nem félt a Kúriától, mint ahogy attól sem, hogy a világ kineveti a hite miatt, vagy régimódinak tartja. Egyszerűen tette tovább a dolgát, szüntelenül kimutatva, hogy a világon mindenkit szeret. Amikor meghalt, hűséges szóvivője, Joaquín Navarro-Valls azt mondta, hogy odakísér minket, akik évtizedekig a pápa kíséretéhez tartoztunk, a pápa felravatalozott holttestéhez. Az egyik zsidó származású kollégánóm, aki hosszú ideig egy amerikai csatornának dolgozott, felhívott ezen a napon: – Elkísérnek hozzá, velem jössz? Egyedül képtelen vagyok rá.

Együtt, kézen fogva mentünk. Mindketten sírtunk. – De hiszen te zsidó vagy!

– Igen – mondta ő, a könnyeivel küszködve –, de Karol Wojtyła tényleg Isten embere volt. – Letörölte a könnyeit. – Mit tett velünk ez az ember? – Aztán válaszolt is a saját kérdésére: – Azt hiszem, megváltoztatott minket.

Ma már tudom, hogy igaza volt. Akkor azt mondtam: – A téren úgy tűnt, mintha szentté akarnák avatni.

Ő mosolyogva válaszolt: – Akkor most bűnhődnie kell Tucciért. – Ezen nekem is mosolyognom kellett.

ISTEN ESZKÖZE

Roberto Tucci nápolyi jezsuita szerzetes 1985 és 2001 között a Vatikáni Rádió igazgatója volt, és sok éven át ő felelt a pápa utazásaiért is. A pápa kíséretének egyik tagja volt, aki hasonlított Karol Wojtylához; alázatos férfiként nem szívesen vette a köszönetet, és nem kívánczolt a rivaldafénybe. Keményen dolgozott, és erős idegzetű volt. A pápa kíséretéből ő kapta feladatául az utazási előkészületek nehéz munkáját. Ha minden rendben ment, senki

nem emlékezett Tuccira; ha valami rosszul sikerült, ő volt a hibás. Ez utóbbit a jezsuita bíboros jobban viselte; a dicséretet nem szerette. Roberto Tucci mindig akkor jött oda hozzánk, újságírókhoz, amikor már végzett a munkájával, amikor már semmi baj nem történhetett, amikor Karol Wojtyła megérkezett az oltárhoz, a tömegek ünnepelték, és megkezdődött a mise; amikor már semmit nem kellett rendbe hozni, az utolsó pillanatban megváltoztatni, amikor valóban minden készen állt a pápai szertartáshoz Afrikában, Amerikában vagy bárhol a világon. Ilyenkor Roberto Tucci leült hozzánk, és Belga cigarettát szívott velünk. Egész életét a háttérben töltötte, és éppen ez volt az, amit akart: a tündöklést átengedte a pápának. Amikor Karol Wojtyła bíborosi méltóságot adott neki, minden erejével tiltakozott ellene. Nem akart kitüntetést, Istennek dolgozott: ennyi elég volt neki. Ebből a szempontból Roberto Tucci és Karol Wojtyła nagyon-nagyon hasonlítottak egymáshoz. Egyikük se akart különösebb felhajtást; Karol Wojtyła számtalanszor hangsúlyozta, hogy ő csupán Isten eszköze. A személyes kitüntetésektől ódzkodtak. Az *Ut unum sint* (Hogy egyek legyenek) kezdetű enciklikában II. János Pál pápa azt írta, hogy ő maga nem óhajt különösebben fontos lenni, a pápa nem állhat útjában a keresztény egységnek; Roberto Tucci pedig nem akart főpap lenni, ő is mindig egyszerű dolgozó volt, akárcsak maga Karol Wojtyła. A pápa 2001. február 21-én mégis bíborossá emelte – kivételes esetnek számít, ha valakit egyszerű papból közvetlenül kardinálissá neveznek ki; Roberto Tucci lett ezzel az egyetlen olyan bíboros Karol Wojtyła hivatali ideje alatt, aki korábban nem volt püspök – és 2005 nyarán megkezdődött II. János Pál boldoggá avatási eljárása.

1987 őszén láttam először saját szememmel a pápát. Megígértem anyámnak, hogy viszek neki a pápától egy

megáldott rózsafüzéért, és útnak indultam Vespa motorommal a nagy VI. Pál pápa audienciateremhez. II. János Pál akkor még ruganyos léptekkel járt, látni lehetett, hogy hosszabb távokat szokott gyalog megtenni. Alig lépett be a terembe, kitört a hisztéria: – II. János Pál, szeretünk téged! – sikította a tömeg, ő pedig kézbe vette a mikrofont, és így válaszolt: – II. János Pál is szeret benneteket. – Mindenki tapsolt. Amikor eljött az áldás ideje, a szóvivő bejelentette, hogy elővehetjük a rózsafüzéreket és egyéb tárgyakat, amiket a hívők pápai áldásra szántak. Én akkor azt gondoltam: „Micsoda badarság! Ha a zsebemben hagyom a rózsafüzéért, akkor nem áldatik meg?” Az audiencia után figyeltem, ahogy Karol Wojtyła odamegy az emberekhez; kezek százait szorította meg. Látszott, hogy kellemetlenül érinti, ha letérdelnek előtte; felemelte az embereket, minden mozdulatával azt közvetítve, hogy az ő személye nem különleges. Ez a pápa egészen más volt, mint ahogy elképzeltem. A nagyanyám ágya fölött haláláig ott lógott XII. Piusz képe; merev háttal ült a trónján, és megáldott valamit, amit nem lehetett látni. Úgy nézett ki, mint valami szobor, egyetlen mozzanatában sem hasonlított arra az emberre, akit most a teremben láttam: emberfürtök vettek körül, de ez nem zavarta; csak lépkedett tovább, kezeket rázva és áldást osztva. Olyan hatást tett rám, mintha egyszerű falusi pap lenne, aki kínosan érzi magát, amiért pápává választották. A viselkedésében semmi sem utalt rá, hogy Karol Wojtyła egészen különleges pápa, akit szentként tisztelnek majd. 1987-et írtunk, még állt a berlini fal, a lengyel Szolidaritás szakszervezeti mozgalom még nem döntötte meg a rezsimet, s jelét se lehetett látni annak, hogy a szovjet birodalom napjai meg lennének számlálva.

Rómában furcsának találták, hogy lengyel pápa került a Vatikán élére, s abban az időben nem vette körül nagyobb tisztelet a személyét. Ellenkezőleg: első, bátortalan beszélgetéseim során a Vatikánban haraggal szembe-sültem, amint a pápa szóba került. A legtöbb egyházi

méltóság neheztelt rá, mert folyton úton volt. Az első hetekben mindig ugyanazt az érvet hallottam: Pál volt az az apostol, aki a népekhez utazott; Péternek azonban, a pápának, Rómában a helye. De Karol Wojtylát nyilvánvalóan nem érdekelték bíborosai kritikái. Az egyházi méltóságok elsősorban túlzott hatalma miatt dühöngtek, és a hiányzó kollegialitására panaszkodtak. A pápa döntött mindenről. Karol Wojtyła médiasztár lett, a televízió kedvence, a püspökök pedig mellőzve érezték magukat. Az államtitkárság munkatársai titkon azon siránkoztak, hogy a pápa megfosztotta őket a hatalmuktól. Itt a lehető legnagyobb gondossággal készítettek roppant részletes jelentéseket a különböző államok helyzetéről, ügyelve a megfogalmazás módjára, amely az adott államfőhöz méltó volt. Mindennek persze megvolt az értelme, egészen addig, amíg a pápa mindig Rómában maradt. Ám Karol Wojtyła előbb-utóbb elutazott abba az országba, amelyet az államtitkárság csak leveleken keresztül ismert; személyesen beszélt az államfőkkel, ő maga tárgyalt velük a különböző kérdésekről, így az államtitkárság aktahegyei teljesen fölöslegessé váltak.

A legnagyobb jóindulattal sem állíthatom tehát, hogy Karol Wojtylát a Vatikánban túlságosan szerették vagy tisztelték volna. Jómagam úgy éreztem, mindenben igazam van, amit addig a pápáról gondoltam: Karol Wojtyła őskonzervatív, hataloméhes egyházi ember, aki rákényszeríti az emberekre a saját elképzeléseit arról, hogyan éljenek. Nézetem szerint az a követelése, hogy az emberek szűzen lépjenek házasságra, ugyanolyan abszurd volt, mint a homoszexualitás elítélése. Gyermekként jámbor fiú voltam, buzgó ministráns, de fiatal riporterként, öt év hamburgi egyetemi tanulmányok után rossz néven vettem a pápától mindazt, amit abban az időben minden fiatal rossz néven vett a katolikus egyháztól: a testiség ellenzését, az életidegen nézeteket, amelyek az óvszer tiltásával csak fokozták a világ nyomorát. A pápát megkeseredett

erénycsősznek tartottam, aki nem vesz tudomást a társadalom fejlődéséről, és a középkori állapotokhoz akar visszatérni.

Ez a kép élt bennem, amikor a munkám része lett, hogy kövessem ezt az embert. Azt hittem, csak rövid ideig lesz így – tulajdonképpen úgy terveztem, csupán néhány hónapig maradok Olaszországban. Folyton a sarkában voltam; beszéltem például azokkal az emberekkel, akik látták, amikor kiosont a Vatikánból síelni. Sokan még évtizedekkel később is azon töprengtek, vajon tényleg a pápát látták-e, amint a zsúfolt pályán velük együtt száguldott le a völgybe; a pápa ugyanis következetesen megtiltotta a pályák lezárását. Így viselkedik egy testiségellenes, megkeseredett öregember? Francesco Cossiga, aki a hetvenes évek második felében évekig volt olasz belügyminiszter, azon sopánkodott, hogy Karol Wojtyła éjjelente testőrök nélkül megy sétálni Rómában, mert meg akarja nézni a városát és az egyházmegyéjét. A rendőröknek többször szemet szúrt a pápa, és a belügyminisztert kérdezték, mit tegyenek. Cossiga azt parancsolta nekik, hogy tartsák szemmel, de hagyják békén. Így viselkedik egy őskonzervatív ember? Láttam, milyen iszonyú mennyiségű munkát végez nap mint nap, a hét minden napján – fáradhatatlannak tűnt. Rómában én is felkerestem azokat az egyházi közösségeket, ahová ő járt, így gyakran láttam. Ebben az időben már kénytelen voltam belátni, hogy Karol Wojtyła hatalmas erőfeszítéseket tesz azért, amiben hisz.

Aztán ledőlt a berlini fal, én pedig a kilencvenes években rengeteget utaztam együtt vele. Átszáguldott a forró Afrikán, Ázsia sztyeppéin, Latin-Amerika nyomornegyedein, én pedig megpróbáltam lépést tartani ezzel a férfival, aki napi húsz órát dolgozott, aki láthatólag soha nem pihent, aki már réges-rég ébren volt és imádkozott,

miközben én, negyven évvel fiatalabban, épp csak kikászálódtam az ágyból, és igyekeztem annyi kávé magamhoz venni, amennyivel valahogy túl tudtam élni ezeket a végtelen Karol Wojtyła-napokat. Mindig kora reggel kelt, még akkor is, ha szabadságon volt, mert szerette a napfelkeltét. Az ablaküveghez nyomta az arcát, és elmélyülten szemlélte a felkelő nap fényeit: a takarítók felfedezték az arca lenyomatát a Castel Gandolfó-i nyári rezidencia Svájci termének ablakán.

AZ ÍGÉRET

Hogy őszinte legyek, akkortájt már egyre inkább nehezemre esett, hogy ne higgyek Istenben. Karol Wojtyła a szemem előtt változtatta jobbá világot; s ugyanez a meggyőződés tükröződött az emberek szemében a földkerekség minden zugában. Pedig a pápának semmi más nem állt rendelkezésére, mint a puszta két keze és a hite. Karol Wojtyła egy pillanatig sem próbálta elhíttetni a világgal, hogy mindaz, ami körülötte történik, az ő, és nem Isten műve. Hallom a hangját, ahogy 1999-ben, a berlini fal ledöntésének 10. évfordulóján, Grúzia felé tartva így szólt: – Isten keze döntötte le a berlini falat. – Hogyan volt képes ez a férfi puszta kézzel ilyen mértékben megváltoztatni a világot? Ahol Karol Wojtyła felbukkant, minden átalakult. Valóban Isten cselekedett rajta keresztül, ahogy ő mindig is állította? Vagy csupán illúzió volt az a melegség, amely belőle áradt, és amelyet mindenki más is érzett? – Mi ez az érzés? – kérdeztem barátomat, Don Jarosław Cieleckit, a pápai kísérethez tartozó egyik papot. – Egészen egyszerű. A pápa szeret téged, szeret minden embert, még azokat is, akiknek ez mindegy; azokat is, akik őt ki nem állhatják.

Minél több időt töltöttem Karol Wojtyła közelében, annál gyakrabban tettem fel magamnak a kérdést, vajon

tényleg valami rendkívüli történik-e a környezetében, valami természetfeletti, vagy csupán beképzelem magamnak ezt a sajátos érzést. Valahányszor találkoztam vele, felébredt bennem egy gondolat, egy vágy: „Áldjon meg téged az Isten, öregember.” Hogy miért volt így, nem tudtam. Amikor a Vatikánba kerültem, eleinte borzasztóan dühös voltam magamra; egy belső hang így kiabált velem: „Hagyd ezt a butaságot! Nem is hiszel Istenben! Semmi különleges sincs ebben a Karol Wojtyłában!” Azokra a beszélőkre, amelyek a környezetében újra meg újra előforduló különleges eseményekről szóltak, csak legyintettem, habár egyre több emberrel találkoztam, aki sziklaszilárdan hitt benne, hogy megmagyarázhatatlan, csodaszerű dolgok történtek. Zsurnalisztaként és íróként mindez hihetetlenül izgalmas volt. Képes lehet valaki az élete során csodákat tenni? Ha valahol valaki azt állította, hogy Karol Wojtyła megszabadította gyógyíthatatlan betegségétől, és tanúk is voltak rá, utánajártam, és adatokat gyűjtöttem. Ám egy napon a pápai szóvivő, Joaquín Navarro-Valls félrevont, komolyan rám nézett, s végül így szólt: – Nem akarja.

– Mit nem akar? – kérdeztem.

– Nem akarja, hogy utánajárj ezeknek az eseteknek. Semmiképpen. Ha csoda történt, akkor az Isten műve, és ha az ő környezetében fordul elő ilyesmi, az maradjon titokban. Rendben? A pápa nem akarja, hogy az emberek beszéljenek arról, ami az ő közvetlen közelében történik.

– Rendben, de már tucatnyi esetben folytattam kutatásokat. Enyhén szólva is rendkívüli esetekben.

– Tartsd titokban, amíg él, kérlek. Nem akarja, hogy különlegesnek tartsák; azt mondja, ő egyszerű, bűnös ember. Ne írd arról, amit láttál. Legalábbis addig ne, amíg él.

– Megígérem – mondtam akkor, és tartottam is magam az ígéremhez. Csakhogy az egyház elhatározta, hogy boldoggá avatja Karol Wojtylát. Most jött el az ideje,

hogyan beszámoljak utamról és annak állomásairól. Több mint tizenöt éven át írtam Karol Wojtyláról. Írtam II. János Pál pápáról, a történelmi alakról, világpolitikai nézeteiről, de sohasem írtam arról, ami leginkább lenyűgözött és foglalkoztatott: valóban Isten tevékenykedett rajta keresztül, tényleg érezni lehetett a környezetében Isten közelségét? Sok évig kutattam ezt a kérdést, és az, amit találtam, a mai napig megborzongat, s olykor meg is ijeszt, mert már nem kerülhetem ki a kérdést: „Tehát Isten mégis létezik?”

TARTALOM

És megváltoztatta a világot	9
Elhárítja Isten a golyókat?	23
A wadowicei férfi	35
Ne féljeteK!	54
Zacatecas galambja	86
Karol Wojtyła harca	105
A krakkói titok	113
A rejtélyes Karol Wojtyła	118
Búcsú a Szent Péter téren	150
Miért éppen itt?	153
A Vatikán dühös embere	169
Isten kezében	189
Az álmodó pápa	197
A boldoggá avatás	204
A római jel	223